ردها فاورد على الشافيه وقد نبه عليه فى النزهه قولها فى جميع المصحح قال ابن قاسم فى حاشيه
لذكر جمع تصحيح المذكور وقد اقتصر فى التسهيل على الجمع بالالف والتاء قلت وكذا اقتصر عليه ايضا
فى العمده وشرحها وشرح الكافيه وقد يحمل على الجمع بالالف والتاء قال فى حواشى المصحح او تلميذه
ابن هشام فى النزهه بقوله جمع مونث قوله الشافيه وان كانت لامه صحيحه والمحذوف
غيرها لم يرد سماع لما حذف منه الفاء والهمزه وقال ابوحيان ومستثنى منه ما حذف وبقى
مصعب كوكب الحفصه من دب بحذف ايها الاولى الساكنه فانك اذا سميت به ونسبت اليه رددت
المحذوف فقلت دبى لا تعلم ذلك خلافا وقد نص عليه سيبويه قول الالفيه وحق مجبور بهذا
توفيه قال ابوحيان عبارة الجزولى ما وجب حذفه فى التثنيه والجمع وجب رده فى
النسب وما لم يجب حذفه فيه الامران ان قال وفى احسن لا زيد اود ما فيهما الوجهان
فى النسب مع انه ورد فيهما الرد فى التثنيه لكن فى الفصيح فانا علق الحكم بوجوب الرد
فى التثنيه وعدم وجوبه لم يرد خلافا يجب رده فى النسب لان ردها الشافيه والنزهه
وحكم انه ان كانت لامه صحيحه لم يحمل الا المضاعف على ما تقدم تاييده وان كانت معتله
خير وهذا القسم لا يفهم عبارة الشافيه لانه ذكر ما يجب فيه الرد وهو المحذوف اللام
والثانى شرطه وما يمتنع فيه وهو الصحيح اللام حذفت فاوه او عينه وذكر ان ما سوى
ذلك يجوز فيه الامران فيدخل فيه ما حذفت عينه وهو معتل اللامين مع انه مما يجب فيه
الرد لانهما يجوز فيه الامران فيكون وارد عليهما وقد اورده بعض شراحها وقال
كان ينبغى ان يقول وما كان على حرفين والمحذوف لام مما اعتلت عنه واحرى بالسلامه
والجمع بالالف والتا او المحذوف عين او فا مما اعتلت لامه ورجب رده قول الالفيه
وفتح عينه التزم قال ابوحيان يستثنى المضاعف المحذوف العين فانه لا يفتح عينه
بل يرد ويزعم كما تقدم فى دبى قلت وقد نص فى شرح الكافيه فقال فلو كان ما اصله
السكون مضاعفا فلو كان ما اصله السكون مضاعفا ورد اليه باتفاق كراهيه لفك المضاعف
فقال فلو كان ما اصله السكون فى رب دبى كما قال نص عليه سيبويه قول الشافيه
وابو الحسن يكسر ما اصله السكون قال ابوحيان قد رجع الاخفش فى الاوسط الى مذهب
سيبويه وذكره سماعا على العرب قول الالفيه وضاعف الثانى من ثانى ثانيه دون
فيه امران الاول قد يفهم ان الذى ثانيه حرف صحيح لا يجوز تضعيفه ليس مراده بل المراد

انه اذا كان لينا وجب تضعيفه وان كان غيره جاز التضعيف وعدمه الثانى اذا كان
اللين الفا ضعفت وابدلت الثانيه همزه ويجوز حذفها فيه وجهان اقرادها والاخر
ابدالها واوا وان كان ما ضعفت ثم عمل بها عملا بحى من قلبا الفا نيه واو فيقال فى ضوى
قول الالفيه والثانيه والعباره لها والجمع يرد الى الواحد قال ابن مالك فى شرح الكافيه
والعمده هذا اذا كان لم مفرد يستعمل قياسا كان او غير قياس فان كان واحده مهملا
نسب اليه على لفظه وقد يرشد الى ذلك قول النزهه لمفرد حيث اضافه اليه قول الالفيه
ان لم يكن واحدا بوضع سمعى ان يجعل شاملا للصورتين المذكورتين فى شرح الكافيه والعمده
وجماعا اذا لم يرد عن الجميه نقله الى العلميه كانامار وما بقى على الجميه رجوى مجرى
العلميه كالانصارى وعبارة الشافيه اصرح فى افاده ذلك من عبارة الالفيه قول الشافيه
ولم يحى مقالا الى اخره زاد فى الالفيه وفعل والثالث مسموعة مقيسه عند سيبويه تا
التقا الساكنين هو فى الشافيه والنزهة وقد سقط من الالفيه قول الشافيه وفى نحو
يم قاف عين مما بنى لعدم التركيب قال بعض الشراح فهل على ان قوله اذا كان اول
الساكنين غير لازم فانه لا فرق بينه وبين ما اولها حرف يصح كود عد بهند
حمل قلت لا يرد عليه هذا فان ذلك القيد حاضر بالبال التى قيل هذا كما ظاهر من العباره
قول الشافيه واولها مده حذفت بحذف الاول ان كان نون توكيد خفيفا او
تنوينا فصل بين الواقع بين ساكنين وقد ذكرها فى النزهه هنا وزاد فى التسهيل او نون
لدن قولها وحرك الثانى المضعف يرد عليه ان تحريك الثانى يكون فى غير المضعف
ايضا وضبط فى التسهيل بان يكون اخر كلمه وهو احسن واعم من قول الشافيه الاتى فى نظلوم
بلده وفى ردوم يرد لا يدخل نحو حوارين وكيف وامس وايه وهند ونحو ذلك داخل
فى عباره التسهيل قول الشافيه والاصل الكسر قال فى البسيط هو قول البصريين قال ويحتمل ان يقال
الاصل فى الساكنين التحريك بل يقتضى وجود التحريك خاصه ولعل الحكم يكون لوجوده بحصها
قولها وكاختيار الفتح فى نحو الم الله قال ابوحيان ذكر ابو الحسن ان الكسر فيه جار على الاصل
ولم يسمع احد فيه الكسر ولا قرىء به وقال سيبويه امالم الله فلا يكسر لانهم لا يحولون فى الوصل
بمنزله غيره وقول النزهة ونصح فقط فى الم الله اصوب قول الشافيه والنزهه واختياره
فى نحو احسوا القوم عكس ما سطعا فى احشوا القوم لغه تالته وهى الفتح حكاها فى التسهيل

Copyright King Saud University

Created with PDFsharp 1.2.1269-g (www.pdfsharp.com)